

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
7 maart 2023

Ons kenmerk
DOS-2015-0005387
PZH-2023-826765028

Bijlagen
5

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Verkenning naar een afwegingskader Koude voor de energietransitie

Geachte Statenleden,

Hierbij sturen wij u ter kennisname toe de door ons uitgevoerde verkenning naar een afwegingskader voor de toepassing van koude in de gebouwde omgeving in het kader van de energietransitie. Deze verkenning is één van de toegezegde acties uit de Provinciale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2021 – 2023 op het gebied van energietransitie (<https://www.zuid-holland.nl/@28018/provinciale-uitvoeringsagenda-klimaatadaptatie/>). Hieronder hebben we kort de aanleiding, een overzicht van de resultaten en het vervolg weergegeven. Voor het uitgebreide verhaal verwijzen wij u graag naar de rapportage in de bijlage.

Als uitkomst van deze verkenning is er in gezamenlijkheid met alle betrokken partijen een *'Whitepaper: Duurzame warmte én koude voor onze gebouwde omgeving'* opgesteld, dat wij als provincie mede zullen ondertekenen en namens alle betrokken partijen zullen aanbieden aan het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Aanleiding: Hittestress en koudevraag als toenemend probleem

In onze stedelijke gebieden is hitte gedurende steeds langere periodes een toenemend probleem. Hittestress in relatie tot gezondheidsrisico's en kwaliteit van de leefomgeving, is al vanaf het begin van onze inzet op klimaatadaptatie een belangrijk speerpunt. De gezondheidsrisico's van hitte zijn m.n. in het stedelijk gebied, maar ook voor gebouwen/woningen in het buitengebied, zeer groot. Hittegolven leiden niet alleen tot bovenmatige sterfte onder kwetsbare groepen (ouderen, zieken), maar ook tot verslechtering van gezondheid en productiviteit van de 'normale' beroepsbevolking en educatieverlies bij kinderen door verminderde concentratie etc. Met name het opbouwen van hitte binnen gebouwen zoals scholen, kantoren en woningen (vooral 's nachts) gedurende de steeds langer wordende periodes van hitte is daarbij problematisch. Bijkomend probleem is dat hittestress leidt tot een grotere koudebehoefte in huis, die niet altijd duurzaam wordt ingevuld en steeds meer energie vraagt.

Uw Staten met enige regelmaat aandacht gevraagd voor de mogelijkheden voor duurzame (energie voor) koude voor zowel nieuwbouw als voor de bestaande bebouwde omgeving. Het inzetten van duurzame (energie voor) koude, is – na het vergroenen van de omgeving, het weren van hitte uit gebouwen en het benutten van ventilatie – sluitstuk van de zgn. 'Ladder voor koeling' die voor de

gebouwde omgeving is ontwikkeld en door de provincie via de Intentieverklaring OSKA Koeling van Gebouwen in 2021 is onderschreven (PZH-2021-771444699).

Zowel vanuit het oogpunt van de energietransitie als vanuit klimaatadaptatie is het wenselijk dat de toenemende koudebehoefte zo duurzaam mogelijk wordt ingevuld. Zodat deze niet leidt tot een verzwaring van de energieopgave, zoveel mogelijk gebruik maakt van hernieuwbare energiebronnen en zo min mogelijk zelf bijdraagt aan verdere opwarming van de omgeving.

Inbedding in de energietransitie

Vraagstukken rond levering van warmte en koude voor gebouwen hangen sterk met elkaar samen. Binnen de opgave voor energietransitie is al veel aandacht voor het duurzaam leveren van (energie voor) *warmte* in de gebouwde omgeving. Dit maakt ook onderdeel uit van de RES's en de warmtetransitievisies van gemeenten. Voor het afwegen van opties voor het leveren van warmte is al een 'warmteladder' ontwikkeld https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/26629/pzh_afwegingskader_digitaal_def.pdf.

Voor het afwegen van opties voor (energie t.b.v.) *koude* in de bebouwde omgeving, is nog géén instrument beschikbaar. Daarom hebben wij aan bureau &Flux de opdracht verstrekt om te verkennen hoe de koudevraag in de gebouwde omgeving kan worden meegenomen in de afwegingen. Deze verkenning is uitgevoerd in samenwerking met een aantal relevante maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. De uitkomsten van deze verkenning vindt u in de bijlagen.

Belangrijkste resultaten van de verkenning

De belangrijkste resultaten van deze verkenning zijn:

- Zicht op en betrokkenheid van de belangrijkste stakeholders op het gebied van toepassing van koude in de bebouwde omgeving. Hiermee is een netwerk ontstaan met veel kennis en expertise die de doorontwikkeling van dit onderwerp steunt;
- Een uitgebreide omgevingsanalyse naar de behoefte van stakeholders, de relevante wet- en regelgeving, beschikbare modellen en andere relevante thema's die een rol spelen in de afwegingen rond het toepassen van duurzame koudetechnieken in de gebouwde omgeving;
- Een overzicht van functionele eisen en wensen voor een te ontwikkelen afwegingskader koude;
- Een Whitepaper namens alle bij deze verkenning betrokken partijen, die het ministerie van Binnenlandse Zaken en andere partijen oproept tot het (blijven) agenderen en doorontwikkelen van dit thema en het een vaste plek te geven in bijvoorbeeld de Warmte Transitievisies van gemeenten;
- Daarmee is handelingsperspectief ontstaan voor vervolg.

Vervolg

Als Provincie Zuid-Holland zullen wij de Whitepaper mede ondertekenen en namens alle betrokken partijen aanbieden aan het ministerie van Binnenlandse Zaken. De ministeries Binnenlandse Zaken en Energie en Klimaat hebben eerder in samenwerking met TNO en Deltares al een kennisagenda rondom de ontwikkeling van de koudebehoefte opgesteld. Mede naar aanleiding van bovenstaand traject zijn zij voornemens een vervolgtraject in gang te zetten, waarin ook de uitkomsten van onze

verkenning zullen worden meegenomen. Het aanbieden van de Whitepaper ondersteunt deze inzet door het rijk.

De wijze waarop en intensiteit waarmee we als Provincie verder betrokken (willen) blijven bij of initiatief willen nemen op dit onderwerp, laten wij aan het nieuwe bestuur na de verkiezingen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

Eindoplevering Verkenning Afwegingskader Warmte/Koude

Bijlage 1 Stakeholdersanalyse

Bijlage 2 Omgevingsanalyse

Bijlage 3 Programma van Eisen en Wensen voor een afwegingskader Koude

Bijlage 4 White Paper van de gezamenlijke partijen